

NÕO KOOL

300

AGNES-ASTA MARAND

11.

Et õpilasi oli kahe õpetaja jaoks liiga palju, siis palus koolijuhataja J. Lillep hoolekogu nimel Meeri vallavalitsust, et see astuks samme kolmanda õpetaja valimiseks. 1922. a. sügisel määrati üheks aastaks ametisse õpetaja Helene Oja. Ta oli Nõo kooli ajaloo arvatavasti teine naisõpetaja.

1923. a. sügisel sai Nõo kõrgema algkooli õpetajaks Gertrud Org (Pennert), kes oli eelmisel aastal lõpetanud Tartu Õpetajate Seminari. Nõos abiellus ta Hiire talu perepojaga ja jäigi siia elama. 1927 valiti ta Tõravere algkooli õpetajaks.

Et 1920. aastatel veel elektrivalgust ei olnud (selle sai Nõo alles 1936. a. ja kõigepealt kirikule), siis andis vallavalitsus koolidele ja õpetajatele tasuta lambiõli. Anti jaopärast. Juhataja Jaan Lillep palub 24. jaanuaril 1925 Meeri vallavalitsuselt määratud 5 puudale õlile 3,5 puuda lisa, sest muidu ei piisa õli klasse ja juhataja korteri valgustamiseks. «Klassis põleb õhtuti ja hommikuti 12 kahekümneliinilist lampi, mis juba üksi päevas 3 naela õli tarvitavad, pääle selle 2 vähemat lampi.»

Suured olid koolihoolekogu ülesanded. Näiteks 1925. a. suvel

□ Olga Peda (Tomson) töötas Nõo kooli õpetajana 1927—1941. Tänavu 28. augustil sai 86-aastaseks, elab praegu Tartus.

kontrollis hoolekogu koolimaja korrasolekut ja tegi Meeri vallavalitsusele ettepaneku enne õppetöö algust puudused kõrvaldada. Hoolekogu leidis, et klassi ahi ja koolilaste pliit vajavad parandamist, põrandad on auklikud, kohendust nõuavad 3 ust ja mõned aknad-kaevu pumba palk on läbi mädanenud, väljakäigu koht sisse langenud. Nõuti veel «nn. kooli apteek osta, mis mõnest tarvilisest rohust koosneb.»

Tartu maakonnaavalitsuse haridusosakond teeb 21. jaanuaril 1926 haridusministriumile ja Meeri vallavalitsusele ettekande Meeri valla koolide majanduslike puuduste kohta. Kõik koolid töötavat halbades tingimustes. Koolipingid ei vasta üheski koolis õpilaste kasvule, õpetajalauad ja -toolid puuduvad.

12.

Et Nõo asub liikluse poolest soodsas kohas — alevikku läbiivad Tartu — Valga maantee ja raudtee —, siis oli ja on Nõo kool hinnatud töökoht. 1920. aastate keskel oli siin õpetajaks tulevane kirjandusloolane Paul Ambur (Hamburg), 1925/26 töötas Nõo koolis hilisem muusikateadlane Jaan Soonvald. Viimane oli pärit Nõo asula lähedalt Meeri vallast Pähnamäe talust. 1926—1930 töötas Nõo koolis õpetajana hilisem rahvusvaheliselt tuntud helilooja Eduard Tubin, kes õpetas matemaatikat ja laulmist. E. Tubin elas Barabanovi maja teisel korrusel (praegu Tartu tn. 4—12). Õpetaja Olga Peda, kes elas samas majas alumsel korrusel (tütarlaste internaadi kõrval), mäletab, et juba siis musitseeris E. Tubin agaralt, ka öösiti kostis tema toast klaverimängu. Nõos töötamise ajal õppis E. Tubin Tartu Kõrgemas Muusikakoolis, oli Nõo segakoori dirigent ja käis kooriga 1928. aastal Tallinnas üldlaulupeol. 1928 hakkas ta juhutama ka Tartu Meeslaulu Seltsi koori.

Kodanlikul ajal oli õpetajatel raske kohta saada. 1927. a. suvel kandideeris Nõo kooli vabale naisõpetaja kohale 47 inimest. Valiti senine Lohusuu kooli õpetaja Olga Peda (Tomson).

1930. aastate algul oli koolide elus mitmeid muutusi. Vana-Nõo algkool suleti ning õpilased ja õpetaja August Kirsch tulid üle Nõo (nüüd juba 6-klassilisse) algkooli. Vastse-Nõo algkooli muudeti Meeri 6-klassiliseks algkooliks. Üldse muudeti Meeri valla koolid 6-klassilisteks. Aiamaa kool oli tegevuse lõpetanud juba 1920. aastate esimesel poolel, 1938 suleti ka Meeri kool. Osa õpilasi hakkas käima Nõo või Tõravere koolis, lastekodus elavatele õpilastele loodi lastekodu algkool.

1920. aastate ühe õpilase mälestusse on Nõo kooli juhataja Jaan Lillep jäänud heatahtliku õpetajana, kes peale teiste ainete õpetanud laulmist. Seda olevat ta teinud viiuli abil, ent vahel kutsunud õpilasi ka oma tuppa klaveri juurde.

Meelde on jäänud samuti õpetaja Theodor Roosileht, kes rehkenduse tunnis õelnud «mitu hobust» asemel «mitu hoost».

Maakooliõpetaja tasuks oli 1920. aastatel peale rahapalga määratud 1,5—2,5 tiinu põllumaad ühes lehma ja hobuse heinaning karjamaaga. Nõo kooli juhatajal 1922. a. veel maad ei olnud. Köster, kes oli ühtlasi kooliõpetaja, kasutas kirikuvalitsuselt saadud maad. Koolijuhataja sai kirikuvalitsusega sõlmitud eralepingu alusel igast kõstri nurmest 1,5 vakamaad.

1925 suri köster-kooliõpetaja T. Roosileht ja pärast teda enam kooliõpetajad ühtlasi kõstrid ei olnud. Nõo kõstriks sai T. Roosilehe poeg.